

DROBCI IZ GERONTOLOŠKE LITERATURE

Zbrala: mag. Simona Hvalič Touzery

Slovenija: Mednarodni kongres EURAG septembra v Ljubljani

Evropska federacija starejših (EURAG) in Zveza društev upokojencev Slovenije prirejata v Ljubljani med 30. septembrom in 2. oktobrom 18. mednarodni kongres EURAG. EURAG, ki je bil ustanovljen leta 1962 in ima trenutno 152 članic v 33-ih državah, sicer prireja mednarodni kongres vsaka tri leta. Na tokratnem kongresu bo osrednja tema obravnavala perspektive starih ljudi v Evropi, s poudarkom na socialni varnosti. Namen kogresa je zaznati trende na področju starosti, staranja in starih ljudi, kar bo podlaga za prihodnja načrtovanja, študije in spremembe v socialni politiki.

EU: Evropska vozniška dovoljenja

Evropski parlament (EP) je v prvi obravnavi potrdil poročilo Mattieuja Groscha iz Belgije, ki predvideva spremembo vozniškega dovoljenja v državah EU. Ministri EP so se odločili, da naj bi bilo papirnato vozniško dovoljenje v obdobju desetih let zamenjano s t. i. »modelom kreditne kartice« ter da naj bi v obdobju dvajsetih let na območju EU vpeljali enotno vozniško dovoljenje. Ministri so predlog Evropske komisije, da naj bi bilo vozniško dovoljenje veljavno do 65. leta starosti, potem pa bi ga bilo treba podaljšati vsakih pet let, označili kot neutemeljen. Predlog spremembe vozniških dovoljenj bodo obravnavali na Svetu Evrope.

Objavljeno v: CoverAGE, Iss. 48, februar 2005:3

Italija: Raziskava med italijanskimi upokojenci

Raziskave so pokazale, da več kot 60% Italijanov gleda na obdobje po upokojitvi kot na čas, ko bodo lahko počeli stvari, ki so si jih vedno želeli. Skrbi jih le njihovo zdravje, zato kar

tri četrtine italijanskih upokojencev hodi dnevno na sprehode, 28% se jih ukvarja z različnimi športi, več kot polovica pa hodi na redne zdravniške preglede. Velik del ljudi, starejših od 60 let, pripisuje velik pomen odnosom z otroki in vnuki. Skrivnost srečnega življenja pa vidijo v avtonomnem življenju in odprtosti do drugih.

Objavljeno v: Xinhua News Agency 2.3.2005 v AARP

Irska: Skoraj 50 tisoč starih ljudi je osamljenih

Poročilo Nacionalnega sveta za staranje in stare ljudi o osamljenosti in socialni izolaciji starih ljudi je pokazalo, da je skoraj petdeset tisoč starih ljudi osamljenih in ima minimalne družbene stike ter socialno mrežo. Do socialne izolacije prihaja najpogosteje pri starejših od 80 let, samskih ali ovdovelih ženskah, revnih ali slabše izobraženih. Glavni dejavniki, ki vplivajo na socialno izolacijo, so slabo zdravje, slabo vreme, strah pred temo, slabe cestne in prometne povezave. V večji nevarnosti pred socialno izolacijo so tudi najemniki ali pa tisti, ki živijo v vaškem okolju pri sorodnikih. Vendar je treba poudariti, da skoraj tri četrtine starih ljudi na Irskem ni socialno izoliranih in imajo široko socialno mrežo, v kateri so družina, prijatelji in sosedje. Stari ljudje na Irskem manj verjetno živijo sami in bolj verjetno s svojimi sorodniki kot pa njihovi sovrstniki po Evropi. 80% jih ima ožje sorodnike v območju nekaj kilometrov. Irska je sicer država, v kateri je 11,2% ljudi starejših od 65 let.

Objavljeno v: Paul Cullen, The Irish Times, 22.3.2005

Izrael: Raziskava o zlorabah starih ljudi v Izraelu

ESHEL, izraelska organizacija, ki se ukvarja z načrtovanjem in razvojem storitev za stare

Ljudi v Izraelu, je izdala poročilo o zlorabi starih ljudi v Izraelu. Pokazalo se je, da je kar 18,3% starih ljudi utrpelo zlorabo, in sicer s strani partnerja, odraslega otroka ali pa oskrbovalca, s katerim niso bili v sorodu. Delež zlorab med Izraelci (18,6%) in Judi (19,6%) je podoben. Bistvene razlike v pogostosti zlorab med ženskami in moškimi niso opazili, so pa ženske pogosteje kot moški žrtve fizičnih zlorab. Stare Arabke so med vsemi anketiranimi najbolj ranljiva skupina.

Vir: *ILC Policy Report, marec 2005:3*

Švica: Poročilo o staranju v Aziji in septembrski kongres

Švicarska organizacija za demografska in medgeneracijska vprašanja Viva 50 Plus je izdala poročilo o staranju v Aziji, ki obravnava problematiko, povezano s staranjem prebivalstva v različnih azijskih narodih. Poročilo vključuje tudi informacije o prihajajočem kongresu »Staranje po svetu in generacije« (The World Ageing & Generations Congress), ki bo letos septembra v St. Gallenu v Švici. Cilj kongresa je spregovoriti o vidikih, povezanih z demografskimi spremembami in njihovim vplivom na trg delovne sile, zdravstvo, nove proizvode in trg, ter izzivi za javno socialno varstvo.

Objavljeno v: *ILC Policy report, februar 2005:3*, http://www.viva50plus.org/_docs/pdf/Viva_Broschuere_04_A5_e.pdf

Rusija: Upadanje pričakovane življenjske dobe

Kalman Mizsei, predsednik Razvojnega programa ZN za Evropo, je opozoril, da je Rusija ena izmed držav z najslabšim sistemom socialne varnosti. Ekonomska neenakost je v zadnjih letih naglo narasla in je podobna neenakosti v Latinski Ameriki in Podsaharski Afriki. V Rusiji upada pričakovana življenjska doba, medtem ko se v mnogih nekdanjih komunističnih državah vzhodne Evrope ta povečuje. Pričako-

vana življenjska doba ruskih moških je v zadnjih letih upadla za štiri leta, v istem obdobju pa je porasla za tri leta na Madžarskem in Poljskem. Samo 57% moških, ki so v Rusiji danes stari 15 let, lahko pričakuje, da bo doživelo 60 let, v primerjavi s 77% na Poljskem.

Objavljeno v: *Associated Press, 14.2. 2005 v AARP*

VB: Stari zaporniki v Angliji in Walesu

V VB so izdali poročilo (*‘No problems – old and quiet’: Older prisoners in England and Wales*), ki obravnava sposobnost zaporniškega sistema, da zadovolji zdravstvene in socialne potrebe starih ljudi v zaporih. Ugotavljajo, da zapori v glavnem niso ustrezno pripravljeni na nove potrebe starih zapornikov in se jim ne prilagajajo. Tako morajo npr. zaporniki s težavami z gibanjem spati na zgornjih posteljah pograda, se redno ne kopajo, nimajo rednih zdravstvenih preventivnih pregledov in pogosto niso sposobni sodelovati pri načrtovanih dejavnostih. V poročilu opozarjajo, da so stari moški najhitreje naraščajoča skupina ljudi med zaporniki. Avtorji zato predlagajo oblikovanje strategije za izboljšanje oskrbe in ravnanja s starimi zaporniki. 126 strani obsežno poročilo v angleščini dobite na strani: www.homeoffice.gov.uk/docs4/hmp_thematic_older_04.pdf.

Objavljeno v: *ILC Policy report, februar 2005:3*

VB: Raziskava o preprečevanju padcev v starosti

Univerza v Southamptonu je opravila raziskavo »Ne omenjajte besede na P (Don't mention the F-word)«, ki se ukvarja s tem, zakaj stari ljudje pogosto zavračajo nasvete, ki bi jim pomagali pri preprečevanju padcev, ter kakšni nasveti bi bili zanje sprejemljivi. Raziskava je pokazala, da je najboljši način za motiviranje starih ljudi, da se vključijo v preventivo pred padci, osredotočenje na pozitivne aktivnosti, kot

je npr. opravljanje različnih vaj, nikakor pa ne dajanje nasvetov v zvezi z dejavniki tveganja, kar je za stare ljudi pokroviteljsko dejanje. Prav tako se je pokazalo, da stari ljudje sprejemajo idejo o izboljšanju njihovega ravnotežja prek vaj za moč in ravnotežje, čeprav se jih je le malo zavedalo, da svoje ravnotežje lahko izboljšajo na tak način.

Objavljeno v: CoverAGE, Iss. 48, februar 2005:6

ZDA: Glasba in domače živali pomirjajo demente paciente

Demenca je bolezen, ki je povezana z izgubo spomina, vsaj 60% pacientov pa ima poleg tega simptome razburjenja, agresije, zmote, halucinacij, ponavljanja besed, blodenja. Obnašanje, povezano z demenco, je zelo naporno za oskrbovalce in medicinsko osebje. Manjše raziskave so pokazale, da imajo glasbena terapija, aromaterapija in terapija z živalmi pomirjujoč učinek na demente ljudi, zato strokovnjaki poudarjajo, da jih je treba preizkusiti, preden se pacientom predpiše zdravlila. Sicer pa v Ameriki ugotavljajo, da še vedno nimajo ustrezne terapije z zdravili za simptome, povezane z demenco.

Objavljeno v: Reuters Health, 3.2. 2005

ZDA: Debelost - nevarnost za pričakovano življenjsko dobo v ZDA

Strokovnjaki napovedujejo, da se bo v naslednjih petdesetih letih zaradi močne debelosti v Ameriki zmanjšala pričakovana življenjska doba ob rojstvu. Danes je pričakovana doba žensk v ZDA 80 let, moških pa 74,5 let. V zadnjih letih je prišlo do dramatičnega porasta mladih debelih ljudi. Sicer pa je več kot 30% oz. okoli 59 milijonov Američanov zelo debelih. Močna debelost potroji nevarnost srčnih bolezni in poveča verjetnost obolenja za diabetesom. Do negativnega vpliva na pričakovano življenjsko dobo bo verjetno prišlo, ko bodo zelo debe-

li mladi ljudje prišli v srednja leta. Najnovejša študija kaže, da bo eden od petih dolarjev v zdravstvu, če se bodo Američani redili tako kot do sedaj, do leta 2020 namenjen ljudem, starim od 50 do 69 let, kar je 50% več, kot namenijo danes.

Objavljeno v: Reuters Health, 3.2. 2005

Afrika: Afriško prebivalstvo se stara

Na kontinentu s 53-imi državami in mnogimi urgentnimi problemi staranje prebivalstva pogosto ni na prioritetni listi. Ganska sociologinja Nana Apt pa opozarja, da je predstava o razširjeni družini, ki bo poskrbela za stare ljudi, napačna, saj se tudi v Afriki družina spreminja. Čeprav je njena raziskava pokazala, da so mladi še vedno čustveno navezani na stare ljudi v družini, pa zaradi majhne plače velikokrat ne morejo poskrbeti niti zase. Sicer pa k upadanju razširjene družine prispevajo migracije. Mladi odhajajo v službo v mestih, mnogi izobraženi mladi pa migrirajo v VB in na Nizozemsko. Poleg tega se zaradi AIDSa večja delež starih ljudi, saj večinoma zbole vajo mlajše generacije. Stari ljudje najprej prevzemajo skrb za svoje bolne otroke, po njihovi smrti pa skrbijo za vnuke, in to v obdobju, ko že sami potrebujejo oskrbo. Zaradi slabega socialnega varstva so stari ljudje v težkem položaju. Samo dve afriški državi, Namibija in Južna Afrika, imata univerzalni pokojninski sistem.

Objavljeno v: Blair Gould A., 11.2. 2005 na: Radio Nederland Wereldomroep, www.wereldomroep.nl.

Japonska, Hongkong: Stoletniki na Japonskem in v Hongkongu

Število Japoncev, ki živijo sto let in več, se je v letu 2004 povzpelo na rekordnih 23.038, medtem ko jih je bilo leto prej le 20.561. Domnevajo, da bo v tem desetletju njihovo število preseglo 30.000. Japonska je vodilna država na svetu tudi po deležu starih v celotnem prebi-

valstvu; konec leta 2002 je bilo 18,5% njenega prebivalstva starejšega od 65 let. Podatki ministrstva za zdravje kažejo, da jih bo leta 2050 več kot tretjina starejših od 65 let. V letu 2004 je bila povprečna življenjska doba Japonk 85,3 leta, kar je nov svetovni rekord, moških pa 78,3 leta. Skrivnost dolgega življenja naj bi bila tradicionalna hrana, ki temelji na ribah in hrani z malo maščob. Kar osem stoletnikov od desetih je žensk, med njimi je 114-letna Ura Kojama, dva meseca mlajša od svetovne rekorderke, še živeče Nizozemke Hendrikje Van Andel - Schipper. Največ stoletnikov, 2.174, živi v prestolnici države.

Kot kažejo raziskave v Hongkongu, se je število ljudi, ki štejejo več kot sto let, v preteklem desetletju povečalo za dobro polovico. Na območju s približno 6,8 milijona prebivalcev živi več kot 800 stoletnikov. Tudi med hongkonškimi stoletniki prevladujejo ženske – teh je 648, moških je le 160. Leta 1991 je bilo po uradnih statističnih podatkih komaj 352 stoletnikov, pred štiridesetimi leti, leta 1962, pa samo 12.

Število stoletnikov se povečuje tudi v Sloveniji. Leta 1995 jih je bilo 32, leta 2004 pa že 108.

Objavljeno v: Delo: 17.09.2004, 25.02.2005, 05.03.2002, Statistični letopis RS - SURS